

Otázka: Lidová píseň - vznik, druhy, regiony a sběratelé

Předmět: Dějiny hudby

Přidal(a): Hana Netušilová

Lidová píseň - vznik, druhy, regiony; sbírky a sběratelé; folklórní soubory; význam lidové písně. Vlastní pohled na lidovou píseň v dnešní době. Písňová forma.

Lidová píseň

- neznáme autora
- Vznikla spontánně (autor nebyl pravděpodobně hudební skladatel - vyjadřoval pocity, nálady - reakce na věci kolem sebe např. práce)
- Text i melodie zároveň
- „lidový majetek“
- Šířila se ústním podáním - zpívaly je svým potomkům

Umělá píseň

- známe autora, vznikají ze záměrného tvůrčího úsilí, nápadné, originální rysy
- Vzájemné prolínání obou typů písní - mnoho lidových písní ovlivnilo umělou tvorbu a naopak
- Vzniká na hotový text
- Je propracovanější a složitější
- Doplněná doprovodem a neměla by mít varianty

Zlidovělá píseň

- známe autora, ale ta píseň je tak blízká, že si ji společnost vzala za svoji a na autora se zapomnělo
- vznikají varianty
- Fanoš Mikulecký (1912–1970) – ze Slovácka z Podluží, písně – Vínečko bílé, V širém poli studánečka, Když jsem šel z Hradišťa
- Vlasta Rádl – Husličky
- Karel Hašler – Na Pankráci, Po starých zámeckých schodech, Pětatřicátníci
- Voskovec, Werich, Ježek – Na pořičí dítě křičí

Pseudolidová píseň

- má vypadat jako lidová, ale je záměrně vymyšlena většinou do filmů nebo divadelních her (Vím jedno návrší)

Národní píseň

- vznikaly v období Národního obrození
- opěvovaly národ (Čechy krásné, Čechy mé)

Druhy lidové písně podle tématu

- Milostné – většinou v souvislosti s přírodou, Široký hluboký
- O řemeslech – Šili, šili ševci boty
- Vojenské – furiantské, odchod na vojnu, Já husárek malý, Černé oči jděte spát
- O koních – Prší prší
- O matkách – Chovala mě matička
- Ukolébavky – Hajej můj andělíčku
- Koledy – Nesem vám noviny
- Svatební – Ej, od Buchalova

- Pohřební – Zabíli Janka

Druhy lidové písně podle regionu

České (západní)

- Převažují více durové tóniny
- Pravidelný 2dobý, 3dobý rytmus
- Dudy (západní, jižní Čechy), housle, klarinety, basa, vozembouch
- Chodsko (dudy – omezený rozsah tónů, Žádný neví, co jsou Domažlice), Plzeňsko, Doudlevesko, Polabí, Podkrkonoší, Horácko

Moravské (východní)

- Molové tóniny
- Bez rytmu, nepravidelný rytmus, čardášové rytmy
- Cimbál, housle (primy – hlavní melodie, kontry – doprovod), klarinet, basa
- Laško, Valaško (Pásli ovce valaši), Haná, Slovácko – Hornácko, Dolňácko, Podluží

Variační proces

- výsledek ústního podání
- každý kraj nemá stejnou verzi (Kolamajka)
- stejná melodie, jiný text (Když jsem husy pásala, Běží liška k táboru)
- stejný text, jiná melodie (Na tý louce zelený)

Formy lidové písně

- Malá písňová forma – 1dílná (má 1 hudební motiv), 2 dílná, 3 dílná
- 1dílná – většinou 8 taktů, předvětí, závětí – opakuje se, např. Skákal pes
- 2dílná – není moc rozšířená, 2 rozdílné části, např. Okolo Třeboně pasou se tam koně
- 3dílná – vrací se 1. část (neopakuje se úplně přesně), a b á – Holka modrooká, Ráda, ráda

můj zlatej Honzíčku, Travička zelená; bez opakování - a b c - Okolo Hradce

Sbírky a sběratelé

- Národní obrození
- Karel Jaromír Erben - Prostonárodní písně a říkadla, Nápěvy prostonárodních písní českých (spolupráce s Pavlem Martinovským)
- Čeněk Holas - České národní písně a tance
- František Sušil - Moravské lidové písně s nápěvy do textů
- František Bartoš - Národní písně moravské

Folklórní soubory

- ČR - dudácká muzika (dudy, housle, klarinet, basa)
- Chodsko, Domažlicko, Plzeňsko
- Malá dudácká muzika - dudy, housle, klarinet - polyfonní způsob
- Morava - cimbálovka (cimbál, 2 housle, klarinet, basa)
- Hradištan - hrají na různých festivalech (největší ve Strážnici)